

LIFE Taiga

Kronoberg

Åtgärderna i projektet delfinansieras av EU-programmet Life Nature och Naturvårdsverket. Programmets syfte är att skydda och vårda områden som ingår i nätverket Natura 2000.

Länsstyrelserna

Norrbottnen • Västerbotten • Jämtland
Västernorrland • Gävleborg • Dalarna
Värmland • Örebro • Västmanland
Södermanland • Östergötland
Jonköping • Kronoberg • Kalmar

www.lifetaiga.se

Text: Länsstyrelserna & Ecocom AB • Foto: Länsstyrelserna
Tryck: Exakta Print AB, September 2017

NATURVÅRDSBRÄNNING VÄCKER NYTT LIV I SKOGEN

Idag brinner skogen inte lika ofta som för 150 år sedan. Dessutom är den sammanlagda yta som brinner bara en bråkdel jämfört med tidigare.

Om skogen inte får brinna tillräckligt ofta kommer granarna att blir fler och trycka undan till exempel tall, asp och sälg. Skogen blir tätare och solen kan inte nå ner till marken. Mossor tar över och de växter och djur som trivs i en öppen tallskog försvinner efterhand. De brända gamla träd som är nödvändiga för många arters överlevnad bryts ner och ”tar slut”. Det gör att flera brandgynnade arter är hotade.

För att bevara och i viss mån återskapa biologisk mångfald i skogen använder vi nu elden som skötselmetod. En naturvårdsbränning gör liknande nytta som äldre tiders naturliga bränder, som ofta orsakades av blixtnedslag. Skillnaden är att naturvårdsbränningen sker lugnt och kontrollerat och är styrd av brandutbildade naturvårdare.

Direkt efter en bränning är skogen sotig och svart men solljuset når nu ner till marken. Redan någon månad efter branden har bland annat lingonris trängt upp och många svampar syns. Den brända skogen lockar till sig insekter och insektsätande fåglar.

Granar dör och tall, asp och björk får lättare att sprida sina frön och gro i den näringsrika marken. Ibland blir lövträden så många att de bildar så kallade lövbrännor, ett område i barrskogen där lövträd dominerar under några årtionden. Grönskan i sin tur lockar till sig växtätande djur.

Omkring 100 arter är direkt beroende av skogsbränder för att överleva. Andra gynnas indirekt, till exempel hackspettar som äter insekter som lever i de brända trädstammarna.

Året efter bränningen har platsen blivit en ljusare, öppnare och varmare skog. Brandgynnade växter trivs och fler fåglar hittar insekter i träden.

VANLIGA FRÅGOR OM NATURVÅRDSBRÄNNING

Jag bor eller rör mig i närheten - hur påverkas jag av en naturvårdsbränning?

En bränning styrs så att närboende ska påverkas så lite som möjligt. Vi tar bland annat hänsyn till hur vinden blåser för att undvika att rök drar in över samhällen. Vistas du i eller omkring området medan bränningen pågår kan du känna lukten av brandrök. En viktig del i förberedelserna är att information om bränningen kommer till de som berörs. Den närmsta tiden efter bränningen är det mycket sotigt i skogen. Brandskadade träd kan falla plötsligt och ljudlöst, framförallt om det blåser. Men precis som i vilken vanlig skog som helst gäller det att vara uppmärksam om du vistas i den.

Vad händer med djuren när skogen brinner?

Det är många förberedelser som ska göras innan en bränning och därför rör vi oss mycket i området. På så vis hinner många djur bli skrämde och dra sig undan innan elden tänds. När vi sedan bränner går vi sakta framåt längs en frontlinje för att ingen ska stängas inne. Däggdjur och fåglar har en medfödd instinkt att fly när de känner brandrök och klarar sig oftast bra. De djur som kan ha lite svårare att klara sig är kräl- och groddjur. Direkt efter en bränning är de flesta djur borta från området. Men vissa arter, som till exempel rökdansfluga och andra insekter, är snabbt på plats. Hackspettar kommer också tidigt för att äta av insektslarver som trivs i brända träd.

DET HÄR ÄR LIFE TAIGA

I länsstyrelsernas naturvårdsuppdrag ingår att skydda och bevara arter och miljöer. Flera arter behöver återkommande bränder för att överleva. Naturvårdsbränning är den skötselmetod som mest efterliknar effekterna av de naturliga bränder som skogarna är anpassade till.

Under åren 2015-2019 samarbetar 14 av Sveriges länsstyrelser i EU-projektet Life Taiga. Omkring 120 bränningar ska göras för att väcka nytt liv i skogen.

Life Taiga, med EU och Naturvårdsverket som finansörer, är ett av de hittills största projekten i sitt slag och omfattar 100 miljoner kronor. Det är en del av EU:s och länsstyrelsernas arbete för att hjälpa utrotningshotade arter och deras livsmiljöer.

Alla naturvårdsbränningar kommer att genomföras i Natura 2000-områden, det är områden som redan är avsatta för naturvård. Dessa områden har länsstyrelserna fått i uppdrag av EU att sköta så att naturvärden bevaras eller förstärks.

Life Taiga och naturvårdsbränning handlar om att återskapa och bevara unik natur för kommande generationer.

SÄKERHET VID BRÄNNING

En naturvårdsbränning sker under kontrollerade former. Men det är förknippat med vissa risker och kräver noggrann planering och tydliga säkerhetsrutiner.

Bränningsledaren har en arbetsgrupp, där var och en får sina ansvarsområden. Den kommunala räddningstjänsten får information både i förväg och kontinuerligt under bränningen. SOS Alarm är också informerat om och var bränningen äger rum eftersom personer som känner av eller ser röken kan bli oroliga och ringa.

Området som ska brännas måste ha säkra brandgränser. Det kan vara befintliga vägar, en myr eller sjö eller upphuggna brandgator. Väder, vind och fuktighet i marken är omständigheter som avgör om det går att genomföra bränningen utan att riskera säkerheten.

För att hindra elden att sprida sig utanför brandområdet vattnas marken längs brandgränsen och vattenslangar läggs ut runt området. De kopplas till tillfälliga vattenpumpar vid en närliggande sjö eller till tankvagnar med vatten. Slangarna används även till eftersläckningen.

När elden slocknat finns det personal kvar på plats som eftersläcker och bevakar området tills det inte finns någon glöd eller rök kvar. Det kan ta flera dagar, ibland veckor.

Om du besöker ett område som ska brännas eller har bränts - läs det här!

- Det är viktigt att respektera avspärningar och information om var du får vara.
- Det kan bli en kraftig rök, men oftast stiger den ganska snabbt uppåt.
- På kvällen kan röken sjunka mot marken igen. Röklukten kan finnas kvar i området även efter att eld och glöd är borta.
- Undvik att vara i området den närmaste tiden efter eldningen. Det är inte förbjudet område, men det kan vara riskabelt att vistas där. Träd som brunnit kan falla och det är även sotigt.

www.lifetaiga.se

Life Taiga Kronoberg

HÄR NATURVÅRDSBRÄNNER VI I KRONOBERGS LÄN

VÅRASKRUV

Sedan Våraskrurv blev naturreservat har skogen lämnats orörd. Aldriga träd och döda trädstammar har blivit hem åt sällsynta växter, svampar och insekter.

Våraskrurv är på väg att bli en artrik naturskog med hög biologisk mångfald. Naturvårdsbränningen har gjorts för att ge ytterligare en möjlighet att vinna artrikedom. Skogsbranden är också en naturlig del av skogens historia i det här området.

SINGELSTORPS FLY

Det här naturvårdsbrända området har en lång tradition av naturliga skogsbränder. I närheten finns ett tallskogsområde som växte upp efter en brand på 1800-talet.

Den tallskogen är nu 170 år gammal och har en sällsam rikedom av växt- och djurarter. Den kommer att på sikt försvinna om området inte får hjälp att regelbundet skapa nya brända områden i skogen, genom naturvårdsbränning.

STORASJÖOMRÅDET

Naturvårdsbränningen vid Storasjöområdet fortsätter en åtminstone 1 300 år gammal tradition av naturliga skogsbränder i trakten.

De återkommande bränderna gör Storasjöområdet till en plats med fantastisk artrikedom bland växter, insekter och svampar som antingen är beroende av brand, eller som drar nytta av den miljö som skapas efter branden.

STOCKSMYR

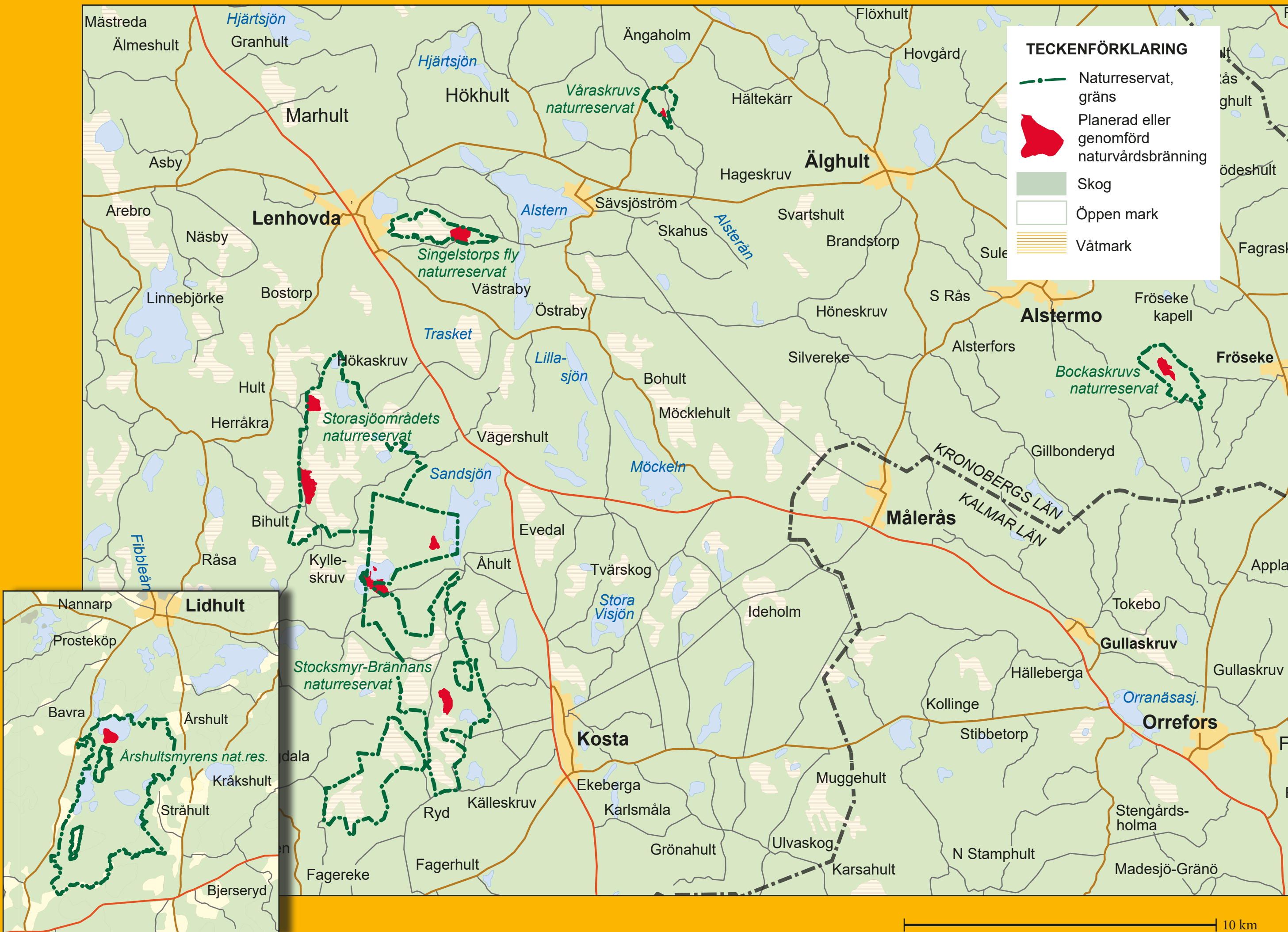
Området Stocksmyr har en lång historia av regelbundna skogsbränder. De senaste 200 åren har det brunnit upp till fyra gånger i området. Skogsbranden är en så viktig del av Stocksmys skogars naturvärden att de behöver naturvårdsbrännas för att kunna behålla och utveckla det speciella liv som lever här.

Tjäderstammen i Stocksmyr är en av de starkaste i hela regionen. Tjädern drar nytta av branden eftersom den skog som växer upp blir gles med gott om tall som klarar elden bra. Tallen är livsviktig för tjädern som äter barren och har hela sitt liv knutet till tallskogen.

ÅRSHULTSMYREN

De glesa tallskogarna är typiska för Årshultsmyn. Området har naturvårdsbränts för att den fantastiska rikedom av växter, insekter och svampar som är helt beroende av brand, eller drar nytta av den, ska få finnas kvar och utvecklas.

Många av Årshultsmys arter riskerar att dö ut eftersom deras livsmiljöer i stor utsträckning har försvunnit med vår tids skogsbruk.

Målet vid naturvårdsbränning är ofta att minska mängden gran, och få en öppen och ljus skog.

Information till alla berörda i området är ett måste vid naturvårdsbränning.

Den brända, döda veden är en viktig och i dag sällsynt tillgång för många arter i skogen.

En naturvårdsbränning kräver god planering och många deltagare som bidrar i arbetet.

BOCKASKRUV

I början av 1800-talet drog en stor skogsbrand fram över Bockaskrurv. Den lämnade efter sig en skog rik på lövträd och tallar som ger en sällsam miljö åt ovanliga växter och djur. Många av de insekter som lever i Bockaskrurv är hotade eftersom de är beroende av miljöer som sällan finns i de skogar som sköts med modernt skogsbruk.

De speciella naturvärden som finns på den här platsen gör det extra viktigt att fortsätta sköta Bockaskrurvs skogar med hjälp av regelbundna naturvårdsbränningar.

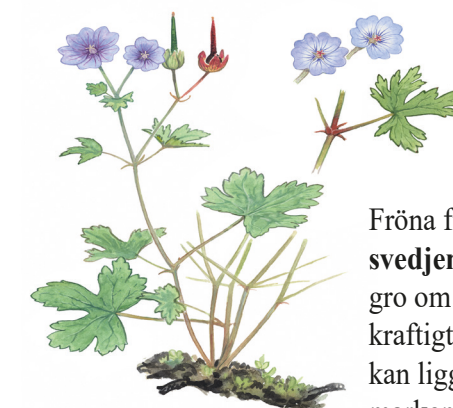
Här växer mycket asp, tack vare branden. I elden försvinner mossor och det översta lagret av växtdelar på marken. Precis som björk och sälg gror asp bra i den blottade jorden.

Mer information om Kronobergs läns naturreservat hittar du på lansstyrelsen.se/kronoberg.

ARTER SOM GYNNAS AV BRAND

Bara en brand kan få svampen **brandskiktsdyna** att skjuta ut fruktkroppar och föröka sig.

Brandskiktsdyna (*Daldinia loculata*)

Svedjenäva (*Geranium bohemicum*)

Fröna från blomman **svedjenäva** kan bara gro om de hettas upp kraftigt i en brand. De kan ligga och vänta i marken på en brand i över 100 år.

Skalbaggen **sotsvart praktbagge** kan känna eldens värme på långt håll och beger sig mot branden för att para sig.

Sotsvart praktbagge (*Melanophila acuminata*)

